

PROCÉS DE PARTICIPACIÓ PER A LA REDACCIÓ DEL PLA DIRECTOR SECTORIAL DE RESIDUS “ENFOCAM ELS PROBLEMES, CERCAM SOLUCIONS”

PONÈNCIA TÈCNICA: GESTIÓ DE MATERIA ORGÀNICA

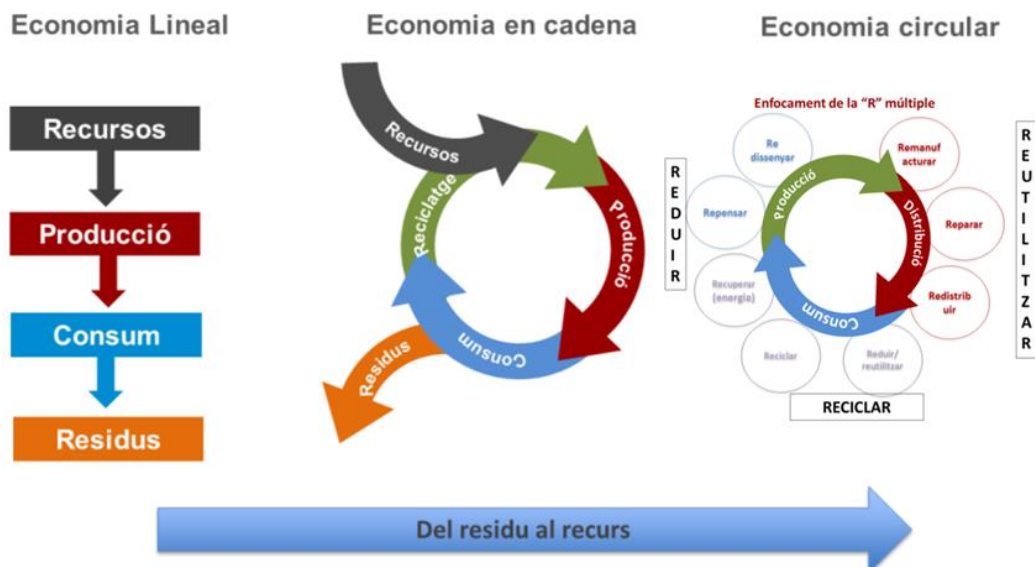
1.- Elements que s’han de tenir en compte per a fixar els objectius de gestió de la matèria orgànica

Per tal d’abordar la gestió de la matèria orgànica en l’àmbit de la Unió Europea, s’han de considerar les prescripcions normatives i programàtiques que venen establertes des de la Comissió.

En aquesta sentit, el 2 de desembre de 2015 es va publicar la Comunicació de la Comissió Europea **COM(2015) 614 final**, denominada “pla d’acció de la UE per a la economia circular”.

Aquesta comunicació estableix objectius i actuacions per a facilitar la transició cap a una economia més circular, en la qual el valor dels productes, els materials i els recursos es mantinguin en l’economia durant el major temps possible, i en la que es redueixi al mínim la generació de residus, de forma que constitueixi una contribució essencial als esforços de la UE encaminats a aconseguir una economia sostenible, baixa en carboni, eficient en el uso de los recursos i competitiva.

Es tracta de passar d’un esquema de gestió lineal a un esquema circular en el que des de l’inici s’estigui considerant el cicle complet.

La comunicació de UE per a una Economia Circular estableix una sèrie d'objectius, que conjuntament amb els establerts en la Directiva Marc de Residus 2008/98/CE i la **Directiva 1999/31/CE sobre abocament de residus**, constitueixen el **marc europeu** de referència.

D'altra banda, a nivell estatal, el 6 de novembre de 2015 es va aprovar el Plan Estatal Marco de Gestión de Residuos, **PEMAR 2016-2022**, que fixa els objectius i actuacions en gestió de residus en l'àmbit de l'estat espanyol.

En la Ponència es comentaran alguns objectius i actuacions incorporats en el Programa General de Prevenció i Gestió de Residus i Recursos de Catalunya **PRECAT 2012-2020**, que està en tràmit d'aprovació, especialment en allò que més afecta a la gestió de la matèria orgànica o biorresidus.

En tots els documents esmentats, es treballa amb la Jerarquia de la gestió de residus establerta per la Unió europea i que podem concretar en els aspectes que més afecten als biorresidus.

A la Ponència es destacaran especialment aquells objectius relacionats amb:

1. **Malbaratament alimentari.**
2. **Reciclatge: compostatge i digestió anaeròbica**
3. **Valorització, inclosa la energètica**
4. **Abocament de residus biodegradables**

2.- La importància de la gestió de la matèria orgànica

La fracció orgànica és la fracció més important en pes dels residus municipals generats. Això, juntament amb la seva importància qualitativa per ser causa d'emissions, lixiviats i olors quan es processa de forma inadequada, posa de relleu que la adequada gestió de la matèria orgànica és un factor clau per a una gestió de residus municipals que permeti assolir els objectius mediambientals establerts.

Prenent en consideració tot l'anterior i entrant de ple a la gestió de la matèria orgànica, cal destacar que la gestió de la mateixa mitjançant la seva recollida selectiva i el tractament biològic de digestió anaeròbica i compostatge per a produir un compost de qualitat que pugui tornar a ser utilitzat en els sòls agrícoles, és un clar esquema d'economia circular.

En la Ponència es farà una presentació dels aspectes més destacats de cada una de les fases d'aquest cicle i es comentaran les principals conclusions a que es va arribar a les jornades celebrades a Barcelona el passat més d'octubre, Compost ARC 2015, en les diferents experts organitzats en grups de treball paral·lels van treballar al voltant de totes les peces d'aquest cicle.

PREVENCIÓ

Abans, d'entrar en la Generació, primera fase d'aquest cicle de la matèria orgànica, s'abordarà la primera de les actuacions en l'ordre de jerarquia: la prevenció. Entre les diverses actuacions en el camp de la prevenció de residus orgànics, destaquem dues de forma especial:

P1 .- Lluita contra el malbaratament alimentari

P2.- Ús combinat de la bossa compostable i el cubell airejat

A la Ponència es presentaran alguns aspectes clau a tenir en compte i a les principals actuacions realitzades a Catalunya en aquest àmbit.

GENERACIÓ

Per a abordar la gestió de la matèria orgànica des de la generació cal diferenciar clarament els tipus de generadors, especialment els domèstics i els comercials. Entre els generadors de matèria orgànica comercials, tenen una especial importància els anomenats “generadors singulars” o grans generadors, que són aquelles activitats econòmiques que generen grans quantitats de residus orgànics, com ara els hotels, restaurants, càmpings, hospitals, escoles, supermercats i altres establiments de distribució d'aliments.

Altre aspecte cabdal a considerar és la qualitat de la fracció orgànica recollida selectivament, és a dir, el nivell d'elements impropis que es troben en les fraccions recollides.

A la Ponència s'abordaran els aspectes relacionats amb aquestes dues temàtiques.

G1.- Ciutadania i Grans productors

G2. Impropis en la fracció orgànica

RECOLLIDA SELECTIVA

R1.- Obligatorietat o fiscalitat ambiental

En el moment en que un àmbit territorial autònom es planteja impulsar la recollida selectiva de la fracció orgànica, un primer dubte que sorgeix és si cal establir normativament l'obligatorietat de realitzar aquesta recollida.

Es presentaran les actuacions realitzades a Catalunya introduint algunes elements per al debat.

R2.- Sistemes i resultats

A principis de l'any 2015, el nombre de municipis amb implantació de la recollida selectiva de la FORM són un total de 752 municipis (aproximadament el 80 % dels municipis de Catalunya).

Amb aquesta experiència i amb les dades tant quantitatives com qualitatives que es disposen, es presentaran els principals resultats obtinguts amb els diferents models implantats a Catalunya.

TRACTAMENT

A Catalunya actualment existeixen 24 instal·lacions de tractament de la FO, 20 de compostatge i 4 de DA amb post-compostatge del digest.

A la Ponència es comentaran alguns aspectes claus relacionats principalment amb el procés de tractament i amb el dimensionament de les instal·lacions de tractament.

T1.- El procés de tractament biològic de la fracció orgànica. Compostatge i digestió anaeròbia

T2.- El dimensionament de les instal·lacions

COMPOST

El cicle de la matèria orgànica es tanca amb la producció, comercialització i ús del compost.

La qualitat del compost i seva comercialització com a esmena orgànica amb valor fertilitzant és doncs un element clau, moltes vegades oblidat o no suficientment desenvolupat.

La Comunicació de la UE sobre economia circular inclou la revisió normativa dels fertilitzants per a reforçar el paper dels fertilitzants orgànics i procedents de residus.

A la Ponència es presenten algunes de les principals conclusions de les taules de treball de la jornada esmentada en el camp de la qualitat del compost i de la seva comercialització:

C1.- La qualitat del compost

C2.- La comercialització del compost

AUTOCOMPOSTATGE

L'autocompostatge és una via de gestió de la fracció orgànica a l'origen. En uns casos com a via de gestió complementària al sistema de recollida selectiva de la fracció orgànica però en altres casos, especialment en municipis rurals i disseminats s'utilitza com a via de gestió exclusiva de la fracció orgànica i fracció vegetal, anomenant-se en aquest casos autocompostatge exclusiu.

A la ponència es destaca el paper de l'autocompostatge en la gestió de la fracció orgànica. Però l'autocompostatge és més que gestió de fracció orgànica. És també una eina importantíssima d'educació ambiental i social.

A1.- L'autocompostatge exclusiu

A2.- L'autocompostatge com eina d'educació ambiental i social.

CONCLUSIONS

Per a finalitzar, a continuació sintetitzem les principals conclusions a les que s'arriba en el present document:

- Els objectius europeus i estatals emmarquen les actuacions de les comunitats autònomes en la gestió dels residus, però cal que cada CCAA estableixi els seus propis objectius d'acord amb les especificats territorials i les fites que es pretenen.
- Els objectius que més afecten a la gestió dels biorresidus son els relacionats amb la lluita contra el malbaratament alimentari, els objectius de reciclatge i els dirigits a evitar l'abocament de residus biodegradables. La recollida selectiva de la fracció orgànica és un element imprescindible per al reciclatge de la matèria orgànica, sense la qual és molt difícil assolir els objectius establerts.
- La importància quantitativa i qualitativa de la fracció orgànica en la gestió dels residus municipals configura a aquest fracció un paper essencial. Cal abordar la gestió de la fracció orgànica des d'una òptica d'economia circular, treballant des del principi del cicle per a tancar-ho, és a dir, considerant globalment tot el cicle de gestió de la matèria orgànica: prevenció, generació, recollida selectiva, tractament i obtenció i ús del compost.

Teresa Guerrero Bertrán

Responsable Departament gestió de Matèria Orgànica

Palma de Mallorca, 7 d'abril de 2016